

KLINGBJERG

Notmark 32

Øverst i Notmark ligger Klingbjerg. Det er det næsthøjeste sted på Als, lige efter Høgebjerg ved Asserballe. Her ligger to tidligere gårde, Klingbjerg og Pilegården.

Klingbjerg 1949 (Det Kgl. Bibliotek)

Stuehuset på Klingbjerg 2023 (Steen Weile)

Michael Jørgensen fra Havebjerggaard fortæller

På grund af den høje beliggenhed er der rig mulighed for, at se fyrværkeri på det meste af Als nytårsaften.

På Klingbjerg blæser der det meste af tiden. Når det stormer går det så voldsomt for sig, at der har været flere store stormskader. En ældre

dame, der boede på aftægt ved Klingbjerg, valgte at gå ned til Havebjerggård og overnatte der, når der var storm.

Vinden og højden bærer også en del af skylden for at vandværket ligger her. Vandet kan dels naturligt rende ned til byen pga. højden og dels blev oppumpning af vand fra borerer drevet af en vindrose (Vindmølle).

Indkørslen ved Pilegården er en del af en tidligere markvej. Her krydsede kirkestien fra Fynshav kirkestien fra Helved, der så førte ned til Sejmosvej i Hundslev. Sejmosvej var oprindeligt en del af Notmark.

Der bliver snakket meget om CO₂, genbrug og energibesparelser i dag. Men allerede for over 100 år siden, vidste man hvordan det skulle gøres. Det var nok mest for at spare byggematerialer, men man kunne godt tage ved lære af det i dag.

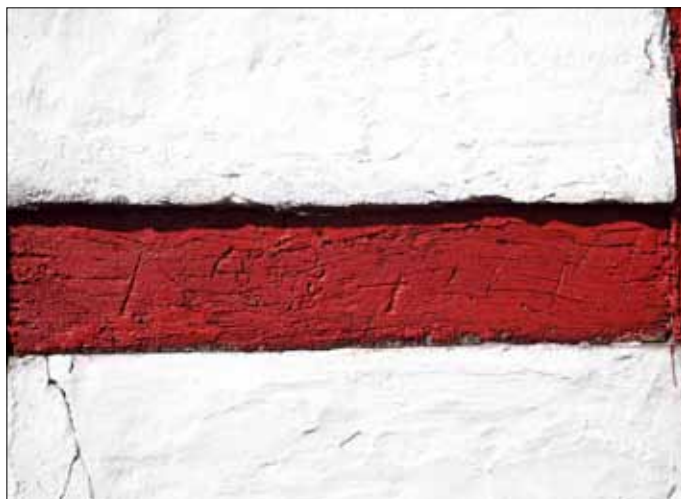
Den gamle lade, der ligger ved Klingbjerggård er nemlig flyttet fra Havebjerggård længere nede ad vejen. Her byggede man nyt i 1904, og hvad var så mere nærliggende end at flytte den gamle lade over til naboen.

Den gamle lade ses bag træet mens dens endnu stod ved Havebjerg gård

Laden der er flyttet fra Havebjerggård

Notmark 32. Bjælke i laden.

Tekst: 1842 AMH.

*Hans Terp skriver i 1984 følgende om de to gårde.
(Han er født 1899 på Junckergården i Notmark)
Uddrag af hans bog "Et strejftog gennem Notmark Sogn"*

KLINGBJERG, Klingbjerggård

Øverst oppe på »Bjerget« ligger gården, Klingbjerg (oprindeligt skrevet med k i stedet for g - Klink-). Navnet kan antageligt føres tilbage til et kådnersted, hvor fordums J. Fogts hus lå, og hvor der før fandtes rester af en større frugthave. Når præsten, Jørgen Crucow, i 1690 beretter om et »opbrudt boel« i Notmark, hvoraf der årligt »gaves en Skjæppe Rug i Kirke-tiende«, så er det nær liggende at antage, at bolet har ligget her. Præsten kalder stedet for »Jes Klingbjergs Bosted«.

Såvidt vides, har gården Klingbjerg ikke været slægtsgård. Den nævnes flere gange i beretningen i kirkebogen, første gang i 1605. Daniel Jørgensen Crucow er den ældst kendte ejer af Klingbjerg, som han ejede stedet 1605 - 1631. Han var søn af sognepræst Jørgen Crucow, Notmark. Gårdens jord til liggende har tidligere været større, idet der er frasolgt nogle parceller. I 32 år, indtil 1912, ejedes gården af Peter Johan Mathiesen fra Tandslet. Han og hans kone havde en ret stor børneflokk, af hvilke en ugift datter og senere den yngste datter, Marie, og hendes mand, Peter Hansen fra Katrødgård, i flere år boede i gårdens aftægtshus. Derefter overtoges gården af Peter Møller, der faldt i 1. verdenskrig i 1917 i Frankrig. Hans kone, Anne Marie, sad derefter alene tilbage med tre børn, men hun drev gården videre, indtil sønnen Thomas, kunne overtage den i 1930. Den ejes nu af hans søn, Helmuth Møller.

Lokalhistorikeren, Rasmus Jensen, fortæller om følgende tildragelse på gården for mange år siden: »I ældre tid gjorde man ikke så meget brug af læge som nu til dags, men søgte ofte råd hos en såkaldt »klog mand eller kone«, af hvilke næsten hver anden by havde en mere eller mindre berømt. Det ser ud til, at Klingbjerg engang har huset en sådan klog mand. Ifølge »Nørborg Kirkebog« skriver sognepræsten i 1748: »Har begravet Hans Bærtelsen, Smed i Pøl, 44 Aar gammel. Da han stod paa en Stige for at plukke Humle, brast den ene Spile, og han faldt ned og brækkede det ene Ben. Han gav sig i Kur hos en Mand i Kling-bjerg, Notmark Sogn, hvor han senere døde«. - Kuren har altså været mindre heldig.

KLINGBJERG og fremskridtet

På Klingbjerg boede hjulmager Roed. Han var en dygtig mand, der også udvidede det tilhørende landbrug med køb af jord ved Flæskdammosen, hvor der også var ret til tørvestrygning. Han byggede en vindmølle, der leverede energi til en sav, som anvendtes til opskæring af træstammer til brug i værkstedet. Roed ville gerne være lidt fremtrædende og tog gerne ordet ved møder og lignende.

Han begyndte med ordene: »Silentium (stilhed) mine damer og herrer«. Svigersønnen, Hans Bladt, der overtog ejendommen efter hans død, var også hjulmager, og begge ejendomme blev lagt sammen. Hans Bladt havde hermed et godt grundlag at arbejde videre på. Han passede tillige motoren, når træskeværket var på omgang hos bønderne. I øvrigt var hans dispositioner for udenforstående mærkelige. Vindmøllen, som skulle trække bloksaven, kunne jo kun gå med den fornødne vind. Men det ville Bladt råde bod på og købte et lokomobil, som i stille vejr skulle erstatte møllen. Det blev købt i Himmark. Far lånte ham et spand heste for at få det hentet. Det havde været brugt til tærskning i flere år og var næsten opslidt. Meningen var nu, at der skulle bruges tjørn, som landmændene gerne ville af med, som energikilde.

Eksempel på vindmølle

Lokomobilet skulle trække en brændehuggemaskine for at få tjørnen anvendt. Det viste sig, at der til fyring i lokomobilet omtrent skulle bruges det samme kvantum brænde, som maskinen kunne hugge. Desuden var det et hestearbejde at slæbe de stikkende tjørn frem. Det blev en underskudsforretning.

Hans Bladt var en svær og kraftig mand, der altid havde en god appetit. - »Hvis vi bare har nok af brød, flæsk og sennep, så kan vi altid klare os,« sagde han. Vi andre syntes, at det var bedre, hvis sennep blev erstattet med f.eks. kartofler.

Her er en historie om dette i alsisk version:

Håns Blaj va' så glaj få fisk. Engang di ho tækkere, ho hans kuen Trinne nove dejle slæddinge stigt o e paaend, som de så skuld hå te merre. Dem ku Blaj itt sto få, å han liste sej ind i e køch'en å spist ålt de bæest ov e slæddinge. »Uha Håns, do hæ ja spist e fisk! Va ska æ no gi e tækkere te ma?« so Trinne, da hun opdave e. »Aae, do kå pinde stiig nove flæsk, - do ve' ja da, æ ær så glaj mæ fisk,« so Håns Blaj. Sådan blev der fortalt ofte fornøjeligt om Hans Bladt, der var en af byens originaler.

Eksempel på høstarbejde med lokomobil